

IBIS Fokus

UDDANNELSE SKABER UDVIKLING

VERDEN RUNDT MED IBIS

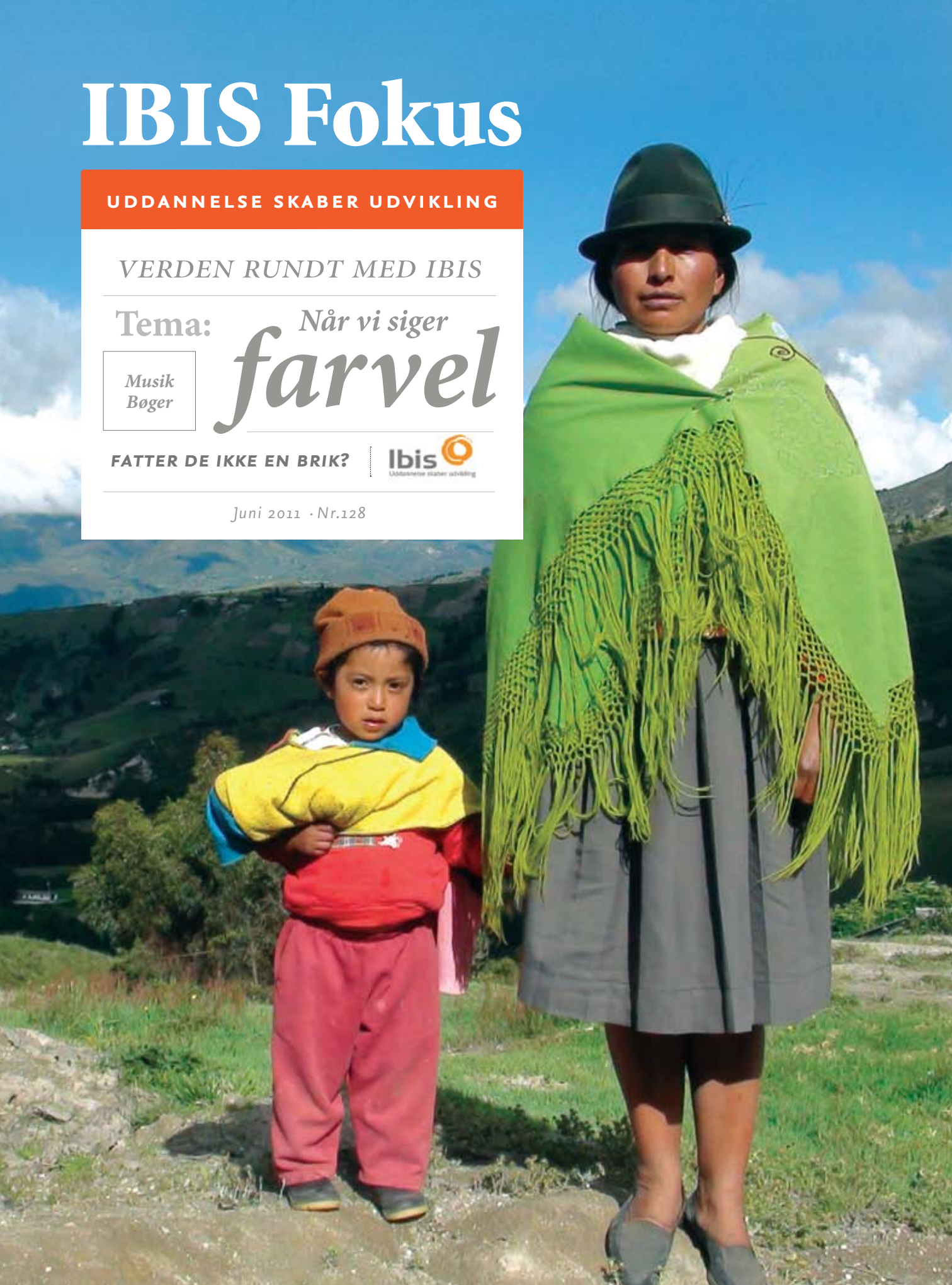
Tema: *Når vi siger*
farvel

Musik
Bøger

FATTER DE IKKE EN BRIK?

Juni 2011 · Nr.128

Den ene hånd ved ikke, hvad den anden laver!

Søren Pind er stolt af den indsats, der er gjort for oprindelige folk i Latinamerika og deres kamp for retten til egen kultur, egne områder og især eget sprog. Men hvad med alle de danskere, der har andet modersmål end dansk?

”Støtte til oprindelige folk har gjort en forskel,” proklamerede udviklingsminister Søren Pind i begyndelsen af april. Det skete på et møde, der evaluerede den danske stats indsats for oprindelige folk i Latinamerika, og hvor især kravet om at blive undervist og kunne deltage i demokratiske processer på sit eget sprog blev fremhævet.

Det var Søren Pind stolt af. Og med rette. For ja, Søren Pind. Det gør en kæmpe forskel, når børn pludselig forstår, hvad der bliver sagt i skolen, og når deres sprog og kultur bliver anerkendt og respekteret.

IBIS' LæseRaket har i år fokus på Bolivia og oprindelige folk og modersmål. Den handler blandt andet om guaranifolket fra Bolivias lavland og deres kamp for at blive anerkendt som et selvstændigt folk med egen kultur, egen ret til jord og ikke mindst retten til eget sprog. Et sprog, som de lokale lærere nu kan og vil undervise på, et sprog, som der findes undervisningsmaterialer på, et sprog, som eleverne kan udtrykke sig på og lære nyt på og dermed blive fagligt dygtige elever.

LæseRaketten når ud til hver tredje danske skoleelev, og i år er den for første gang også oversat til grønlandsk, så også de grønlandske elever får muligheden for at blive stolte af deres eget modersmål.

Men samtidig med at Søren Pind kæmper for oprindelige folks ret til egen kultur og eget sprog, og samtidig med, at

hans ministerium ser det fornuftige i at oversætte LæseRaketten til grønlandsk – ja, så insisterer Søren Pind som integrationsminister på, at ekstra dansktimer er det bedste tilbud til sproglige minoriteter i Danmark.

Mens Danmark med den ene hånd giver udviklingsbistand til oprindelige folk og hylder sig selv for de flotte resultater af blandt andet modersmålsundervisning, så lukker man øjnene og lader som om, at undervisning i og på dansk - og udelukkende dansk, er vejen frem, hvis tosprogede elever i Danmark skal blive fagligt dygtige.

Danmarks udviklingsminister har fået nyt ressortområde, og vi kan jo håbe på, at erfaringerne fra det ene ministerium en dag når det andet, og en prås går op for ministeren.

METTE MÜLLER
FORKVINDE, IBIS

“I oktober mødte jeg glade guaranielever i Chuquisaca i Bolivia. For dem er en drøm gået i opfyldelse. De har fået deres sprog og deres kultur anerkendt. Det betyder, at hvor de før kun kunne forestille sig at komme til at arbejde for rige godsejere, når de blev voksne, forestiller børnene sig nu at blive lærere, sygeplejersker, forfattere og meget andet. Mulighederne ved tosproglighed er langt større end de udgifter, der umiddelbart er forbundet med modersmålsundervisning. Sådan er det i Bolivia. Og sådan er det også i Danmark.”

INDHOLD

Verden rundt med IBIS s. 4

Tema - Når vi siger farvel s.12

Portræt af en frivillig s. 22

Anmeldelser s. 23

Claus Meyer vil lave madskole i Bolivia s. 17

Hvad skete der med Namibia? s. 18

Uddannelse for alle s. 20

REDAKTION
Malene Aadal Bo, mab@ibis.dk
Annelie Abildgaard (ansv. redaktør), aa@ibis.dk

LAYOUT
Forsidefoto: Lise Josefsen Hermann
Grafisk design: Dallanda Helene Berry
Tryk: Mediefabrikken ApS, Oplag: 12.500
ISSN: 1901-9211, © IBIS 2011
IDNR: 46452

Et årsabonnement koster 100 kroner for fire numre.
Magasinet er gratis for medlemmer og bidragydere.
Næste nummer af FOKUS udkommer august 2011.

REDAKTIONENS ADRESSE:
IBIS-Fokus
Nørrebrogade 68 B, 2. sal
2200 København N
tlf. 35 35 87 88
Abonnement: ms@ibis.dk

IBIS arbejder for en retfærdig verden, hvor alle mennesker har lige adgang til uddannelse, indflydelse og ressourcer.

IBIS er en medlemsbaseret og uafhængig dansk udviklingsorganisation. Vi udfører vores arbejde i samarbejde med folkelige organisationer og myndigheder i Afrika og Latinamerika.

IBIS-Fokus udgives med støtte fra Danida.

MAGASINET IBIS-FOKUS UDGIVES AF UDVIKLINGSORGANISATIONEN IBIS

FRA KOKOSNØDDER TIL KLASSELOKALER

Andrewville i Liberia er en af de landsbyer, hvor IBIS har oprettet skoler til børn, der er blevet for gamle til at begynde i den almindelige skole. IBIS uddanner lærere og sørger

for materialer til alle elever, men der er ikke bygninger med i budgettet. Derfor foregik undervisningen indtil for nylig i et privat hus, uegnet til skole. Det har landsbyens beboere nu gjort noget ved. De har brugt overskuddet fra den fælles kokosplantage til at bygge en skole med seks klasselokaler til landsbyens børn.

VERDEN RUNDT

med IBIS

AKTION MOD SEKSUELT MISBRUG I SKOLEN

En lærer i udkanten af Mozambique's hovedstad Maputu er blevet dømt for seksuelt misbrug af en 16-årig skolepige. IBIS' partner ACCD arbejdede tæt sammen med politiet for at sikre, at læreren blev holdt ansvarlig og stillet for en dommer.

NU SKAL DE TIL AT BESTEMME SELV

Aymaralandsbyen Pampa Aullagas i Bolivia, hvor IBIS arbejder med et governanceprogram omkring autonomi, har netop besluttet sig for at blive et indiansk selvstyre. IBIS afholder workshops, der skaber grundlaget for det nye system, baseret på lokale traditioner.

KAN IBIS SPILLE FODBOLD?

IBIS har indgået et nyt samarbejde med Akademisk Boldklub, der bl.a. har sangerinden Ida Corr som ambassadør. Når spillerne i Akademisk Boldklub næste sæson løber på banen, bliver det derfor med IBIS' logo på maven. Boldklubben har siden 1889 haft uddannelse som central værdi, og nu skal budskabet også sparkes ud over stadion. Klubben tilbyder IBIS gratis eksponering, og samtidig har den et mål om at støtte IBIS med 500.000 kroner om året. Pengene skal rejse i samarbejde med danske virksomheder, og pengene går til uddannelse af børn og unge i Liberia, som på grund af borgerkrig ikke har fået den skolegang, de har brug for og ret til.

VI ER BLEVET SLANKERE

Som led i IBIS' ønske om hele tiden at effektivisere arbejdet og styrke den lokale forankring, er der fjernet et lag i organisationens struktur. De regionale kontorer i Vestafrika, Sydamerika og Mellemamerika er lukket med udgangen af april, så organisationen nu blot består af to lag - syv landekontorer og hovedkontoret i København. Det betyder mere lokal indflydelse og flere midler til programarbejdet, siger generalsekretær Vagn Berthelsen.

De kender rockstjerneattituden, men ellers er der ikke meget stjernestøv over disse unge drenges liv. De tigger sig igennem dagen og deres skole lærer dem kun det, der står i koranen.

Tiggeri på skoleskemaet

MANGE AF GHANAS ALLERFATTIGSTE FAMILIER SENDER DERES BØRN PÅ KORANSKOLE, FORDI DE HER FÅR GRATIS UNDERVISNING OG KOST OG LOGI AF DEN LOKALE IMAM. PRISEN ER, AT BØRNE NE KUN LÆRER DET, SOM DE KAN LÆSE SIG TIL I KORANEN, OG AT DE DAG EFTER DAG MÅ PÅ GADEN FOR AT TIGGE.

  Malene Aadal Bo

Når man går gennem Bawkus gader, ser man dem. Unge drenge i usle klæder og med en tom tomatdåse hængende om halsen. De lokale kalder dem almajiri – ”de koranstuderende” – og de er typisk børn af ludfattige forældre, der har sendt dem væk for at leve og bo hos den lokale imam. Han har pligt til at tage imod enhver, som kommer, give dem tag over hovedet og mad i maven. Og så driver de fleste imamer i området en lille koranskole, hvor eleverne lærer at læse og fortolke Guds hellige ord. “De er fortabte drenge,” siger Matthew Gumah, der er vejleder hos organisationen YCW i Bawku. “De lærer kun at læse Koranen. Ingen underviser dem i engelsk eller regning, ingen fortæller dem om samfundet eller lærer dem noget, de kan leve af.”

UDDANNET SOM TIGGERE

Til gengæld lærer drengene at tigge. Imamen har ikke råd til at forsørge de mange drenge, der kommer for at bo og studere hos ham, så derfor bliver drengene forsynet med en tom dåse i et reb, så de selv kan gå ud og tigge sig et måltid mad eller lidt småpenge, de kan tage med tilbage.

Og uden uddannelse er det en beskæftigelse, som nemt kan gå hen og blive deres eneste valg i fremtiden. Men det ønsker hverken imamen, børnenes forældre eller organisationen YCW, der er en af IBIS’ partnere, og som besluttede at prøve at hjælpe børnene. I første omgang ved at skaffe frivillige lærere til to koranskoler, hvor flere hundrede elever nu bliver undervist i engelsk og regning fire timer om dagen fire dage om ugen. I anden omgang ved at støtte de elever, som ønsker at skifte til en almindelig offentlig skole og så bare komme i koranskolen om aftenen. “Det har været en succes. Selv om de frivillige lærere typisk er kristne, og deres undervisning tager tid fra koranstudierne, har de religiøse ledere været meget imødekommende. De ønsker blot det bedste for børnene,” siger Matthew Gumah. Han håber, at succesen vil få andre koranskoler til at invitere frivillige lærere og med tiden at få flere koranstuderende ind i det formelle uddannelsessystem. Antallet af almajiri i Bawku og nabobyerne er faldende. Som et resultat af Bawkuprojektet alene går flere end 50 tidligere almajiri i dag i den almindelige offentlige skole.

Læreren er ikke altid bare rar

ROSITA MACUACUA BLEV TVUNGET TIL AT GÅ I SENG MED SIN LÆRER. HUN VAR 13 ÅR, DA HUN BLEV GRAVID, OG KUN ET AF MANGE EKSEMPLER PÅ, AT SKOLEN KAN VÆRE FARLIG, NÅR MAN ER BARN I MOZAMBIQUE. MEN NU SKER DER NOGET.

📍 Anne Witthøft

”At gå i skole kan være skræmmende, men personligt er jeg ikke længere bange,” siger 15-årige Péreola Lourenço, der går i 10. klasse i Manhiça – et par timers kørsel nord for hovedstaden Maputo i Mozambique. Vold og seksuelle overgreb mod børn forekommer hyppigt i de mozambiquiske skoler, og derfor er børnene tit bange for at komme i skole. Men Péreola holdt op med at være bange, da hun for fire år siden kom med i en børneklub.

ADDC er en af IBIS' partnere og arbejder for børns rettigheder. Børneklubberne er grupper af skolebørn, der løbende bliver uddannet og støttet i deres rettigheder af ADDC. Fordi Péreola og de andre børn i børneklubben i dag kender deres rettigheder og ved, at de kan henvende sig til ADDC, hvis de får kendskab til overgreb mod børn, har lærerne fået respekt for dem.

”Lærerne tør ikke længere være grove eller dumpe os, bare fordi de ikke kan lide os,” siger børneklubbens 15-årige præsident, Quilas Ndimande.

BØRNENE FIK LÆREREN DØMT

Ud over at lade personlige præferencer afgøre, hvilke børn der består, sker det også, at læreren forlanger sex i bytte for en bestået eksamen. Det skete for Rosita Macuacua, da hun var 13 år gammel. Men da Quilas Ndimande og de andre børn fra børneklubben opdagede, at Rosita var blevet gravid med sin lærer, tog de affære.

De sørgede for, at ADDC blev kontaktet. Og ved ngo'ens mellemkomst blev først de lokale myndigheder og siden Undervisningsministeriet involveret. I første omgang fik de læreren fyret, og da det senere blev opdaget, at læreren bare var blevet forflyttet til en nærliggende skole, lykkedes

Rosita Macuacua var ikke med i en børneklub, da hun som 13-årig følte sig presset til at have sex med sin lærer. Efter hun fødte sin søn Guernio, som i dag er halvandet år gammel, har hun ikke gået i skole. I stedet arbejder hun i forældrenes mark. Læreren nægter at være barnets far og har aldrig set sin søn.

det også at få læreren suspenderet fra den nye skole. Det hjalp ikke Rosita Macuacua, der nu er alenemor til en lille dreng. Men forhåbentlig vil det hjælpe mange andre efter hende. Og medlemmerne af børneklubben får en helt særlig erfaring, som de kan bruge senere i livet. Fire af de nuværende medlemmer har fået så meget blod på tanden, at de i dag drømmer om at blive advokater.

INTERVIEW TOME ANIBAL, KOORDINATOR I ADDC

Hvad er det største problem for mozambiquiske børn?

”Udsatte mozambiquiske børn og unge har ingen sikkerhed i samfundet. For nogle børn er det hverken sikkert at være i skole, i hjemmet eller færdes i lokalsamfundet. Mange børn er bange

for at gå i skole – der sker masser af overgreb fra både lærerne og mellem eleverne, og 90 procent af mozambiquiske børn kender ikke deres rettigheder og har svært ved at sige fra.”

Hvad er ADDC's største succes?

”Det er fantastisk at se det arbejde, børnene laver på eget initiativ i børneklubberne, og at se, hvordan

børnene er blevet meget mere åbne og glade. Det er også en succes, når vi kan få de lokale myndigheder og Undervisningsministeriet til at reagere, som i sagen om Rosita. Og det er en succes, når der kommer en lærer og siger, at han eller hun har ændret væremåde på grund af vores arbejde.”

MOZAMBIQUES BØRN I TAL

I 2010 blev der rapporteret om 5.000 sager af misbrug af børn. 70 procent af de piger, der svarede, rapporterede, at nogle lærere bruger sex som en betingelse for at bestå et klassetrin. Og 50 procent af pigerne sagde, at det ikke kun er lærerne, men også drengene i deres omgangskreds, der presser pigerne til sex.

12 %

af alle børn er forældreløse

19 %

af børn mellem 6-12 år
går ikke i skole

22 %

af børn mellem 5-14 år
udfører børnearbejde

38 %

af børn mellem 13-15
går ikke i skole

41 %

af piger mellem 15-19 år
fået et barn eller er gravide

52 %

af alle piger blev gift,
før de blev 18 år

58 %

af alle børn lever under
fattigdomsgrænsen

Vanda Fernanda Zacarias Damão er medlem af en børneklub. Hun arbejder for, at færre børn bliver gravide i skolen, og drømmer om at blive advokat.

HVAD ER ADDC?

En ngo, der arbejder med at informere om og sikre børns rettigheder. Det særlige ved ADDC er, at de involverer børn i deres arbejde og konsulterer børnene for at høre deres mening om ADDC's initiativer. ADDC oprettede de første børneklubber i 2006. I dag findes der 10 børneklubber i

ADDC-regi. Børneklubbens arbejde består i at udbrede kendskabet til børns rettigheder og også i at rapportere, når børns rettigheder bliver krænkede. ADDC blev oprettet i 1996, og IBIS har støttet ADDC's arbejde siden 2009.

Flytningestrøm truer udviklingsarbejdet i Liberia

FOR IKKE AT TABE MANGE ÅRS ARBEJDE PÅ GULVET, HAR IBIS SAMLET IND TIL STØTTE FOR DE MANGE FLYGTNINGE, DER ER KOMMET FRA ELFENBENSKYSTEN TIL LIBERIA.

Laurits Holdt G. Gordon, UNHCR

Måske har du bemærket, at IBIS har samlet ind til flygtninge i Liberia. Det var noget ekstraordinært og et supplement til vores almindelige arbejde i landet. Vi gjorde det, fordi presset fra de mange flygtninge fra Elfenbenskysten truer den skrøbelige stabilitet i det østlige Liberia.

Her arbejder vi og andre organisationer hårdt for at hjælpe indbyggerne med at skabe noget, der ligner en normal hverdag efter mange års krig. "Vi er i Liberia for at sikre skolegang til børn og unge, som lever i ekstrem

fattigdom i et samfund, der så småt er ved at rejse sig efter en voldsom borgerkrig. Situationen er meget skrøbelig, og de mange, mange tusind flygtninge, der lige nu befinder sig i området, kan sagtens blive den faktor, der får det hele til at vælte," siger IBIS' humanitære koordinator Bent Jahns. IBIS er som bekendt ikke en nødhjælpsorganisation, og derfor gik de indsamlede midler til vores partnere i Alliance2015, irske Concern og tyske Welthungerhilfe, der alle er erfarne nødhjælpsorganisationer.

Flere steder har man været nødt til at bruge skolerne til at indkvartere de mange tusinde flygtninge.

TEMA • LUKKELANDE

FARVEL FOR DENNE GANG

Det varer ikke mange dage, før IBIS slutter aktiviteterne og for sidste gang låser døren til kontorerne i fire lande i Latinamerika og Afrika. Men hvorfor lukker vi, og hvordan sikrer man, at alt arbejdet ikke var forgæves?

Malene Aadal Bo

Lise Josefsen Hermann

**DISSE DAGE STRØMMER
DET IND MED MAILS TIL
IBIS' RÅDGIVERE PÅ NØRRE-
BROGADE. RIGTIG MANGE
AF DEM ER AFSKEDSMAILS
FRA GODE KOLLEGER OG SA-
MARBEJDSPARTNERE GENNEM
MANGE ÅR, SOM NU SKAL
ANDRE STEDER HEN. 1. MAJ
VAR NEMLIG SIDSTE ARBE-
JDS DAG FOR DE FLESTE ME-
DARBEJDERE PÅ IBIS' PROGRAM-
MER I PERU, ECUADOR, HONDURAS, HVOR
IBIS LUKKER KONTORERNE OG STOPPER
SAMARBEJDET MED DE MANGE PARTNERE
I LØBET AF I ÅR. TIL SEPTEMBER GÆLDER
DET OGSÅ ANGOLA.**

”Det er selvfølgelig aldrig formålet, at IBIS skal blive i et land for evigt. Allerhelst skal vi overflødiggøre os selv på et tidspunkt. Så selv om det er gode kolleger, der stopper, så er det jo naturligt nok,” siger en af rådgiverne, Morten Bisgaard.

Når IBIS drejer nøglen om i de fire lande, er det desværre ikke, fordi fattigdommen er væk, alle børn kommet i en god skole, og de marginaliserede grupper har opnået fuld ligestilling. Det er snarere et udtryk for, at IBIS er nødt til at prioritere sine kræfter på færre lande, hvis indsatsen skal have gennemslagskraft.

”At det så er tre lande i Latinamerika og et i Afrika i stedet for omvendt, er et udtryk for, hvor IBIS er på vej hen. Og det er selvfølgelig noget, vi har diskuteret inderligt,” siger Morten Bisgaard.

ECUADOR

IBIS har arbejdet her siden 1994. Især med fokus på støtte til oprindelige folks organisationer og øget lighed, blandt andet gennem politisk indflydelse og uddannelse.

De vigtigste resultater:

- Oprindelige folk fik sat et solidt fingeraftryk på landets nye forfatning, der giver lige rettigheder og særlig beskyttelse af oprindelige folk.
- Tosproget interkulturel undervisning bliver også tilbudt i byerne, hvor mange migrerer til.

Selv er han fortaler for så vidt muligt at fastholde engagementet i Latinamerika, mens andre dele af organisationen ønsker større fokus på Afrika. Samtidig har Daniela, som IBIS stadig får en stor del af sine midler fra, flyttet fokus til Afrika og ønsker, at 2/3 af kræfterne lægges her. ”Det kan give god mening at gøre, som man gør. Men det er en svær proces,” siger Morten Bisgaard.

For selv om IBIS ikke er den mest pengestærke partner, en lokal organisation kan få, så lyder det især fra de oprindelige folks organisationer i Latinamerika, at IBIS kan noget andet, der er helt afgørende.

”Det, vi hører, er, at IBIS er en ægte, ligeværdig partner. En partner, som de har tillid til og tør vise deres svagheder. En partner, som ikke kommer med sin egen dagsorden, men er der for at støtte den politiske målsætning, som organisationerne selv har defineret. Sådan er det langt fra alle donorer, der agerer,” siger Gitte Weise Hermansen, der er programkoordinator for Latinamerika.

ANGOLA

IBIS har arbejdet her siden 1997. I første omgang for at afhjælpe de værste effekter af krigen, der først sluttede endeligt i 2002. Derefter var fokus på støtte til genopbygning af civilsamfundet og uddannelsessystemet.

De vigtigste resultater:

- IBIS har sat skolebestyrelser på dagsordenen i Angola.
- Vi har haft stor succes med de særlige undervisningsforløb til børn, som har mistet skolegang på grund af krigen - så stor, at regeringen bruger erfaringerne til at brande sig selv.
- Det er lykkedes at opbygge og styrke en række vigtige civilsamfundsorganisationer.

VI EFTERLADER EN GOD VÆRKTØJSKASSE

Og netop denne erkendelse af, hvor vigtigt det er at være en ”god partner” for de lokale organisationer, er en vigtig lære, som IBIS kan tage med sig. Denne og de øvrige erfaringer fra de mange års arbejde i de tre latinamerikanske lande er lige nu ved at blive samlet op og skrevet ned.

”Det er en vigtig del af processen,” siger Peter Tandrup, der som økonomisk controller og tidligere administrationschef i IBIS har været med til alle de programlukninger, IBIS har gennemført. Ifølge ham er det helt afgørende i den situation at forhindre, at arbejdet falder fra hinanden. ”Vi er eksempelvis lykkedes ret godt med at holde på

kernemedarbejderne ved at sige til dem, at vi meget gerne vil have, at de bliver perioden ud, og ved at tilbyde dem efteruddannelse,” siger Peter Tandrup.

Den anden ting, der er afgørende i en lukkeproces, er erfaringsopsamlingen, hvor man sammen med partnerne dokumenterer alle de resultater, man har nået, og beskriver metoder og det, man har lært undervejs.

Det gør det tydeligt for medarbejdere og partnere, at indsatsen ikke har været forgæves, og så giver det partnerne og IBIS en meget værdifuld værktøjskasse af metoder og erfaringer. Især i Angola har dette arbejde været omfattende og inkluderet både publikationer og ”lukkeevents” med potentielle donorer såvel som statslige institutioner, og ikke mindst, partnere.

”Vi hjælper dem til at finde andre partnere og donorer, og vi efteruddanner og styrker organisationen, så den kan fortsætte sit arbejde uden vores støtte,” siger Peter Tandrup.

NOGLE VIL BUKKE UNDER

Vurderingen er da også, at flertallet af partnere i Latinamerika uden store problemer kan fortsætte deres arbejde for ligestilling og beskyttelse af oprindelige folk.

”De fleste af organisationerne var der og var aktive, før vi kom, og vil også være der, når vi tager af sted. De mister selvfølgelig lidt af deres styrke, men de skal nok klare sig. Især i Honduras og Angola er der dog også en række mindre organisationer, som ikke er stærke nok endnu, og som det er svært at finde nye samarbejdspartnere til,” siger Gitte Weise Hermansen. Ifølge Marianne Vestergaard, der er ansvarlig for IBIS’ arbejde i Angola, skyldes det især, at bevægelsen væk fra Latinamerika og Angola er fælles for mange af de store donorer.

”Især i Angola trækker donorerne sig ud i stor stil, fordi landet nu svømmer i oliemillioner. Pengene når dog ikke det store fattige flertal, og de sikrer slet ikke demokrati

PERU

IBIS har været i landet siden 1995. Arbejdet har koncentreret sig om støtte til oprindelige folks organisationer og øget lighed blandt andet gennem politisk indflydelse og uddannelse.

De vigtigste resultater:

- Oprindelige folks organisationer er nu anerkendt som en vigtig social politisk aktør.
- Det er lykkedes at bryde tabuet om vold mod kvinder og få organisationerne til at sætte fokus på dette emne.

HONDURAS

IBIS har arbejdet her siden 1987 med støtte til civilsamfundet gennem uddannelse og støtte til opbygning af organisationerne. Senere også særligt fokus på oprindelige folks organisationer.

De vigtigste resultater:

- Civilsamfundet herunder kvindeorganisationer blev styrket, og der er skabt en god relation mellem civilsamfundsorganisationer og de lokale myndigheder.
- De oprindelige folks organisationer har fået indflydelse på en ny national politik for fattigdomsbekæmpelse.
  - Interkulturel tosproget undervisning kom på den nationale dagsorden og blev forankret lokalt.

eller de svages rettigheder. Og nu mangler civilsamfundet støtte til at løse denne opgave,” siger Marianne Vestergaard.

BLIVENDE EFFEKT

Men selv om der stadig var meget, man kunne gøre, og selv hvis en del af organisationerne må lukke igen uden IBIS, så mener alle tre rådgivere, at engagementet har haft en vigtig og blivende effekt i landene.

I Angola ser Marianne Vestergaard en række tydeligt styrkede civilsamfundsorganisationer. Og i Latinamerika er der kommet fokus på henholdsvis fattige og oprindelige folk som mennesker, der har rettigheder. Det gør det sværere for landenes regeringer at undertrykke eller marginalisere og udnytte de svageste befolkningsgrupper.

”IBIS har været en væsentlig bidrager til de resultater, som civilsamfundet flere steder har opnået de senere år. I flere lande er der eksempelvis lavet forfatninger, der beskytter og ligestiller oprindelige folk,” siger Morten Bisgaard og Gitte Weise Hermansen supplerer.

”Arbejdet med oprindelige kvinders rettigheder og udbredelsen af den tosprogede interkulturelle undervisning er også indsatser, som har haft en enorm betydning, og som jeg vil sige, at IBIS har haft en vis indflydelse på. Generelt står civilsamfundet i dag langt stærkere,” siger hun.

Der går endnu et år, før Peter Tandrup helt kan lukke bøgerne med regnskaber fra Peru, Ecuador, Honduras og Angola.

I flere af landene vil IBIS stadig kigge forbi via det regionale politikprogram (LAPI), som er ved at tage form netop nu og Operation Dagsværk, som næste år går til et IBIS-projekt i Peru. Men ellers vil IBIS fremover fokusere kræfterne på Bolivia, Nicaragua, Guatemala, Liberia, Sierra Leone, Ghana, Mozambique og Sydsudan.

Uddannelse til børnene i affaldsbyen

I PERU ER IBIS KENDT SOM DEN ORGANISATION, DER ARBEJDER MED INTERKULTUREL TOSPROGET UDDANNELSE I BYERNE, HVOR STØRSTEPARTEN AF DE OPRINDELIGE FOLK BOR. ET ARBEJDE, SOM INGEN ANDRE TAGER SIG AF I PERU, MINDST AF ALT STATEN.

  Lise Josefsen Hermann

I Cantagallo kvarteret i millionbyen Lima er der affald. Og så er der shipiboindianere. Da det illegale migrantkvarter begyndte at tage form for nogle år siden, var reaktionen fra kommunen prompte: "Hvis vi fylder det op med affald, flytter de nok igen." Men shipiboerne, der er et af Perus oprindelige folk, blev. Det samme gjorde affaldet. I dag består Cantagallo bogstaveligt talt af et bjerg af affald midt i Lima, og shipibobørnene render barfodede rundt på affaldsberget. "Se, der er en vulkan," udbryder de, når metangassen strømmer op fra affaldsberget. Ud over ubehaget ved at bo på en losseplads, kæmper disse børn med ekstrem fattigdom, marginalisering og diskrimination, elendige muligheder for uddannelse og medindflydelse og meget lav selvtillid.

"Børnene tilhører et oprindeligt folk, men de bor langt fra Amazonas. Deres kulturelle identitet er truet, og skam og diskrimination gør, at de gør alt, hvad de kan for at skjule, hvem de er, og hvor de kommer fra," siger Mariska Van Dafsén. Hun er direktør for den peruvianske organisation Warmayllu, der arbejder for oprindeligt folks rettigheder.

BØRNE FÅR SELVTILLIDEN IGEN

I Peru har man eksempelvis ret til at blive undervist på sit modersmål og ret til ikke at blive diskrimineret, fordi man tilhører et oprindeligt folk. Men det er ikke rettigheder, som den peruvianske stat tilbyder. IBIS har fra 2008 til 2010 støttet Warmayllu og uddannelsesprojektet "Læring i vores kultur", som skulle styrke den indianske kultur hos børn, unge, lærere, forældre og lokale kunstnere, for at de kunne samarbejde omkring en mere helhedsorienteret

uddannelse. Netop uddannelse til disse marginaliserede børn kan være med til at give dem selvtilliden og modet til at kæmpe for deres rettigheder. Uddannelse er første skridt mod forandring.

"Børnene har fået styrket deres kulturelle identitet efter arbejdet med projektet, og IBIS har været med til at give disse børn et skub ud mod verden," siger Mariska Van Dafsén, der indrømmer, at det har været et stort arbejde.

Det var svært at få lærerne til at ændre attitude og undervisningsform. Svært at få de lokale myndigheder til at bakke op om projektet for nogle mennesker, som de helst så forsvinde. Og børnenes forældre var skeptiske, når de så deres børn bruge skoletiden på at lytte til deres bedsteforældres historier fra gamle dage.

Men i de år, IBIS har arbejdet i Peru, er det blevet tydeligt, at disse metoder virker.

IBIS I PERU

IBIS' aktiviteter i Peru blev afsluttet i løbet af 2010. Warmayllu fortsætter arbejdet, hvor IBIS slap, nu med et meget bedre netværk og større erfaring til at fortsætte vejen alene, uden IBIS. "Vores organisation forlader samarbejdet styrket. Ja, faktisk vil jeg sige, at arbejdet med IBIS har ændret vores liv totalt," siger Mariska Van Dafsén.

Læs mere om Warmayllu på: <http://www.arteperu.org.pe/>

SE BILLEDER FRA PERU

BRUG DIN SMARTPHONE TIL AT SCANNE KODEN. DU KAN OGSÅ SE BILLESERIERNE PÅ IBIS.DK

Skraldunkerne er disse børns hjem og legeplads. De er marginaliserede i det samfund, de bor i, men nu føler de sig i det mindste mere velkomne i deres skole.

Tidligere følte Carmen Guanotuni Tigasi sig usynlig og betydningsløs. Men gennem sit arbejde i kvindeorganisationen ved hun nu, at hun har ret til at have og sige sin mening.

”IBIS er de eneste, der har hjulpet os”

ET KENDETEGN VED IBIS' ARBEJDE I ECUADOR ER SAMARBEJDET MED SMÅ INDIANSKE ORGANISATIONER, SOM INGEN ANDRE HAR HAFT TILLID TIL.

  Lise Josefsen Hermann

frodigt grønne Andesbjerge så langt øjet rækker. For at nå hertil fra nærmeste by må man køre i timevis ad snoede bjergveje. Et sted, man kun kommer til, hvis man har et ærinde. Og det var der ingen, der havde, inden IBIS kom hertil for en årrække siden. De 7000 kichwaindianere, der bor i 28 forskellige landsbyer i den fattige kommune Chugchilán i Ecuador, var praktisk talt overladt til sig selv. Levede, så godt de kunne, af de simple afgrøder, den udpinte jord bød på. Den lille organisation FOIC-CH forsøgte at skabe udvikling i området, men uden midler.

HELT AFGØRENDE FOR KVINDERNE

”Ingen lagde mærke til os,” siger Carmen Guanotuni Tigasi, tidligere koordinator for projektet med FOIC-CH. Og ligestyldigheden over for den indianske befolkning, og i særlig grad kvinderne, påvirkede, fortæller Carmen bag skyggen af den traditionelle sorte hat. Det er svært at forestille sig den bestemte kichwakvinde være genert og føjelig. ”Jeg var besluttet bange for at tage ordet og sige nogen imod,” siger hun.

For kichwakvinderne har ligestillingsindsatsen gjort en enorm forskel. Før IBIS-projektet var der ingen kvindeorganisationer i Chugchilán. Nu er der 16, som for eksempel administrerer mikrolån.

Da IBIS begyndte at støtte FOIC-CH i organisationsudvikling, støtte ledere og udvikle medarbejdernes kompetencer ud i administration og regnskab, fik den lille

organisation lov til at styre projektet og regnskaberne. Det var aldrig set før i Ecuador.

”Det gav voldsomme reaktioner: Hvorfor giver I penge til de korrupte indianere? Men det ansvar og den tillid vi hele vejen igennem har givet vores indianske partnerorganisationer, har været en vigtig erfaring og en stor værdi for dem,” siger Arturo Cevallos, tidligere koordinator for IBIS i Ecuador.

I de 17 år IBIS arbejdede i Ecuador, er der støttet otte lokale indianske organisationer fra alle dele af landet. Fra den dybeste Amazonasjungle til langt oppe i Andesbjergene. Organisationerne var nye og små, og ingen anden støtte fandt vej til dem. Og derude, længst væk fra ngoernes og statens opmærksomhed, er måske de mennesker, som vil savne IBIS allermest.

”Jeg er trist. Jeg kan bare håbe, at IBIS vil vende tilbage” Carmen Guanotuni Tigasi. ”IBIS har hjulpet os med at finde vejen. Nu må vi selv fortsætte og sørge for at være godt organiserede og stå sammen. For kun på den måde vil folk tage os alvorligt. Kun sådan vil vi blive hørt.”

Det er ikke nemt at lade partnerorganisationerne i stikken. Det erkender Arturo Cevallos, som alligevel er fortrøstningsfuld:

”Organisationerne er stærkere nu. De har lært at søge støtte, kender deres rettigheder og kræver nu deres del i offentlige budgetter. De skal nok klare sig.”

SE BILLEDER FRA EQUADOR

BRUG DIN SMARTPHONE TIL AT SCANNE KODEN.
DU KAN OGSÅ SE BILLESERIERNE PÅ IBIS.DK

Fra husslaver til forretningskvinder

EN ENKELT HISTORIE KAN IKKE YDE IBIS' 23-ÅRIGE INDSATS I HONDURAS FULD RETFÆRDIGHED. MEN BERETNINGEN OM AMIR ER TÆT PÅ AT NÅ HELE VEJEN RUNDT OM ARBEJDET MED ORGANISATIONSOPBYGNING, KVINDERETTIGHEDER, INTERKULTUREL UDDANNELSE OG RETTIGHEDER TIL OPRINDELIGE FOLK.

  Per Bergholdt Jensen

husslaver. Sådan var lencakvindernes liv. Defiktæv, bestemte intet i hjemmet, skulle bede deres mænd om lov til at gå ud, rådede ikke over deres egne penge og kunne ikke ytre sig ved offentlige møder. Men i 1980 stiftede en gruppe lencakvinder organisationen AMIR for at gøre op med machokulturens undertrykkelse. Og i dag er AMIR organiseret i 25 lokalsamfund i Honduras' højland.

”Vi arbejder med uddannelse, sundhed, mikrovirksomhed og produktion. Og især alfabetiseringsprojekterne har vist sig at gøre en forskel. Du har kvinder, der før kurset ikke kunne skrive deres navn. Nu kan de læse og tror på, at de er noget værd. Og nu ved de, at kvinder har samme rettigheder som mænd.”

Det forklarer Olga Alicia Pérez Reyes, der er en del af AMIR og koordinator på et uddannelsesprojekt for voksne kvinder i landområderne.

NU ER DE EN MAGTFAKTOR

AMIR er en af de organisationer, som IBIS har støttet i Honduras, og aktiviteterne er typiske for den type af indsats, som IBIS har lavet i landet. Det har været økonomisk støtte til aktiviteterne, men især rådgivning og træning af organisationens ledere, så de bedre kunne opbygge deres organisation og forsvare deres rettigheder. ”Mange kvinder og piger har forbedret deres livsvilkår takket være støtten fra IBIS til især uddannelse og i mindre grad andre projekter som mikrovirksomhed og produktion. Vi har lavet projekter med hønsavl og dyrkning af grøntsager, som forbe-

drer børnenes ernæringstilstand, samt produktion og salg af kunsthåndværk og fødevarer,” forklarer María Pascuala García, der er koordinator for AMIR's bestyrelse.

I dag får flere en uddannelse, flere kender deres rettigheder og ved, hvor de skal gå hen, hvis de bliver krænkede.

Flere fædre har ændret syn på pigers uddannelse, så det nu også er pigebørn, der kommer i skole. For at lette indlæringen har AMIR lavet et undervisningshæfte med ord og temaer, som er særligt relevante for lencakvinder. Desuden sørger IBIS' legater for, at piger fra fattige familier kan fortsætte i skolen, og deres gennemsnitlige skolegang er øget fra tre til seks år.

Samtidig med, at piger nu kan læse og skrive, så er kvinder blevet en økonomisk magtfaktor. AMIR har etableret en produktionshal, hvor man laver frugtslik, is, marmelade, saft og frugtvin, og i små væverier på landet fremstilles de traditionelle farvestrålende lencatekstiler.

”Vi har formået at øge deres indtægter og forbedre livskvaliteten for deres familier samt øge kvindernes uafhængighed,” lyder det fra María Pascuala García.

I Intibucá findes der stadig mange problemer med uddannelse, sundhed, underernærede børn, alkoholisme og vold i hjemmet. Men lencakvinderne har taget det første store skridt mod et bedre liv.

AMIR

AMIR (Sammenslutningen af Fornyede Kvinder i Intibucá) blev stiftet i 1980 af en gruppe kvinder fra lencafolket. AMIR's vigtigste målsætning er at fremme kvindernes faglige og boglige uddannelse for at forbedre deres livsvilkår.

IBIS har i flere år støttet organisationsopbygning og mikrovirksomhed samt interkulturel uddannelse for voksne og givet legater til skolepiger.

SE BILLEDER FRA HONDURAS

BRUG DIN SMARTPHONE TIL AT SCANNE KODEN. DU KAN OGSÅ SE BILLESERIERNE PÅ IBIS.DK

Når kvinderne hjælpes ad kan de både tjene penge og få mændene til at lytte.

I Angola er der rigtig mange store børn og unge, som aldrig lærte at læse og skrive. En af dem er Isabel Carvel Vionata, der er 18 år og mor til to. Hun har nu fået chancen for at gå i skole på halv tid, så hun kan passe familien ved siden af.

Skolegang på halv tid

IBIS HAR SPILLET EN STOR ROLLE I UDVIKLINGEN AF DEN ALMINDELIGE SKOLE OG UNGDOMS- OG VOKSENUDDANNELSE I ANGOLA SIDEN 2003. ISABEL ER EN AF DEM, DER HAR FÅET EN EKSTRA CHANCE FOR AT GENNEMFØRE GRUNDSKOLEN – PÅ HALV TID.

  Mikkel Rytter Poulsen

Skolebygningen i Kibala er faldefærdig, der mangler tag på bygningen, og vinduesrammerne på overetagen er store tomme huller. Der er to klasselokaler i underetagen, og på muren over indgangen står der 'Kibala English Center' – ingen ved helt, hvorfor det står der. Det er flere år siden, at den eneste lærer med engelskkundskaber i byen flyttede væk. Indenfor er undervisningen i gang – matematikundervisning for unge. PAAE – Programa de Alfabetização e Aceleração Escolar – giver mulighed for at tage grundskolen på halv tid for unge under 25, der er droppet ud af skolen. På tredje modul gennemgår de unge pensum for 5. og 6. klasse – når de er færdige med det, så har de bestået grundskolen i Angola.

BLIVE TIL NOGEN

Isabel Carval Vionata er 18 år gammel. Hun sidder i klassen med sin søn Bernardo på skødet, mens hun prøver at tage noter. Bernardo er fem måneder gammel og Isabels andet barn. Hun droppede ud af den almindelige skole, da hun første gang blev gravid. Og det var anden gang, hun droppede ud af skolen. Første gang var der sygdom i familien – og nogle konflikter derhjemme. Og så vil Isabel ikke snakke mere om det. Det vigtigste er, at hun nu er tilbage. ”Jeg vil gerne lære at læse og skrive, så jeg kan blive til noget. Til nogen,” siger Isabel.

Som så mange andre piger i området har Isabel fået børn i en tidlig alder. Hun supplerer familiens indtægt ved at sælge kager. Og hun er ikke indstillet på at skulle være hjemmegående husmor, siger hun og fortsætter: ”Uddannelse er vigtig – ikke mindst for kvinder. For har man ikke forstand på, hvad der foregår i verden, og hvad man har af rettigheder, så kan en mand gøre, som han vil, med en. Nu da jeg har en uddannelse, kan jeg diskutere med min mand, og han ved, at jeg har mine egne holdninger.”

PALL

PAAE-programmet i Kwanza-Sul har været et af IBIS' ansvarsområder i tæt samarbejde med den angolanske regering. Siden 2008 har næsten 20.000 unge angolanere fået grundskoleeksamen gennem PAAE. Ud over at PAAE giver mulighed for at tage eksamen på halv tid, så er det også fleksibelt og tilpasset virkeligheden for unge mødre som Isabel. Erfaringen fra IBIS' arbejde er videregivet til den angolanske regering, og håbet er, at de positive resultater kan bruges på landsplan.

SE BILLEDER FRA ANGOLA

BRUG DIN SMARTPHONE TIL AT SCANNE KODEN. DU KAN OGSÅ SE BILLESERIERNE PÅ IBIS.DK

CLAUS MEYER VIL LAVE MADSKOLE I BOLIVIA

MADENTREPRENØREN CLAUS MEYER BESØGTE FOR NYLIG BOLIVIA, HVOR HAN SAMMEN MED IBIS UNDERSØGTE MULIGHEDERNE FOR AT LAVE EN MADSKOLE, DER SKAL STØTTE LANDETS FATTIGE INDIANSKE BEFOLKNING.

✍️ Lise Josefsen-Hermann

En helt almindelig søndag i den bolivianske storby La Paz. Vi er i kvarteret Sopocachi, hvor kvinder med gyldne traditionelle klædedragter og ponchoer danser i, hvad der synes at være et uendeligt optog. Ind imellem de indianske dansende kan man pludselig se Claus Meyer.

Han er på besøg fra Danmark og vil ikke nøjes med at kigge på. Han vil danse med. Det er også derfor, han er i Bolivia. For personligt at være med til at give sit bidrag til udviklingen i det fattige sydamerikanske land. Med det, han er allerbedst til. Mad.

Tanken er at lave et uddannelsesprojekt, der kommer fattige indianske unge til gode. Det skal bestå af en madskole i La Paz, som samtidig fungerer som restaurant. Det er også ideen at involvere producenterne af råvarerne til restauranten.

På den måde skaber man uddannelse og job, får de lokale bolivianere til at spise sundere og er med til at gøre dem stolte af deres kulturelle identitet og baggrund.

”Hvis jeg kan bidrage til at højne den bolivianske madkultur og være med til, at flere føler sig stolte af at være

bolivianere, så kan jeg ikke forestille mig noget højere,” siger Claus Meyer. Projektet skal køre i samarbejde med IBIS, som har arbejdet i Bolivia i knap 20 år. IBIS’ rolle er kontakten til de lokale samarbejdspartnere og rådgivning i forhold til både produktions- og ikke mindst uddannelsesdelen af projektet.

HØJDESYG MEN BEGEJSTERET

I Bolivia besøgte Claus Meyer en række relevante samarbejdspartnere for projektet. Han mødtes med en række af de bedste bolivianske kokke i La Paz. En hel dag rejste han ud på den bolivianske højslette, El Altiplano, hvor han blandt andet besøgte lokale producenter af hestebønner og quinoa. Han var også et smut forbi Danmarks ambassadør i Bolivia.

”Da havde den tynde luft taget så hårdt på mig, at jeg var nødt til at sidde med iltmaske på,” siger Claus Meyer, der trods højdesyge var begejstret for det, der mødte ham i Bolivia. Resten af 2011 skal bruges på at forberede projektet i Bolivia, så madskolen er klar til at åbne i 2012.

CLAUS MEYER

Gennem 25 år har Claus Meyer arbejdet for at højne kvaliteten af den danske madkultur. I dag driver han en række kantiner, bagerier og delikatesseforretninger. Han driver frugtplantage på Lilleø og står bag Nordhavn Eddikebryggeri og mikroristeriet Estate Coffee. Endelig er han medejer af Restaurant NOMA, som for andet år i træk er kåret til ”verdens bedste restaurant”.

MAD OG BOLIVIA

Mere end 60 procent af Bolivias befolkning tilhører et oprindeligt folk. De fleste af dem bor i byerne. Flere produkter er ret unikke for Bolivia – for eksempel den næringsrige kornsort quinoa, som sælges i Danmark. Derudover produceres cirka 80 procent af verdens paranødder i Bolivia. Vild kakao er en anden af Bolivias specialiteter, ligesom salt fra verdens største saltørken.

Erfaringerne viser, at hiv-smittede kan få selvværdet og livsglæden igen. Det får dem til at passe bedre på sig selv og andre og giver dem mod til at fortsat at leve livet.

Aidsarbejdet i Namibia

SELVOM IBIS IKKE LÆNGERE HAR HIV OG AIDS SOM FOKUSOMRÅDE, BETRAGTER ORGANISATIONEN I DAG SIT ARBEJDE MED HIV OG AIDS I DET SYDLIGE AFRIKA SOM LIDT AF EN SUCCESHHISTORIE.

  David Lush

IBIS var nødsaget til at konfrontere aids-epidemien, da det sidst i 1990'erne så ud til, at sygdommen var ved at ødelægge regionens fremgang. På IBIS' nyetablerede regionale hiv- og aids-programmer var idéen først at adressere hiv internt i IBIS og derefter overføre erfaringerne til eksterne projekter og programmer.

Dette blev kaldt inside-out-tilgangen, og den var inspireret af det banebrydende arbejde, som sydafrikanske hiv- og udviklingsaktivister udførte i slutningen af 1990'erne; et arbejde, som IBIS havde støttet via Interfund.

PETER BUSSE VISTE VEJEN

Kort efter opstarten i 2001 hvervede det regionale hiv- og aids-program den karismatiske, hiv-positive aktivist og underviser Peter Busse til at opstarte nogle erfaringsbaserede selvhjælpsworkshopper. Det gjorde det muligt for IBIS' ansatte og partnere at fokusere på hiv i deres eget, private liv og efterfølgende at bruge det, de lærte på workshopperne, som udgangspunkt for organisationens arbejde med hiv og aids. Med disse tiltag kom IBIS-programmet til at harmonere bedre med de behov, som mennesker, der lever med hiv, har, og samtidig blev disse mennesker omdrejningspunktet for programmets arbejde.

Busse lærte efterfølgende andre hiv-påvirkede at afholde selvhjælpsworkshoppen "Aids og udvikling", som senere

blev omdøbt til "Aids og mig". Andre metoder – især dem, der involverede hiv-påvirkede i produktionen og anvendelsen af medier – blev tilføjet, med det formål at udvide rækkevidden og effekten af inside-out-tilgangen.

I årene 2005-2008 blev inside-out-tilgangen anvendt i en række pilotprojekter, der søgte at få selvhjælpsgrupperne for hiv-påvirkede – både børn og voksne – til at acceptere hiv og komme videre med deres liv.

MENNESKER FIK VÆRDIGHEDEN IGEN

Undersøgelser iværksat af IBIS og partnerne viste, at for de hiv-påvirkede, som deltog i inside-out eller lignende tilgange, syntes risikoen for at smitte andre at falde markant. Helt afgørende var, at denne form for adfærdssændring viste sig at hænge sammen med folks selvtillid; noget som inside-out-tilgangen søgte at genopbygge hos de mennesker, der havde fået frataget deres værdighed og selvværd på grund af deres hiv-status.

Evalueringer viste, at de hiv-påvirkede, som deltog i workshopperne, blev i stand til at skubbe brændemærket og den diskrimination de oplevede fra deres lokalsamfund lidt i baggrunden og fik modet og livslysten tilbage.

Arbejdet var altså en succes, men da Danidas støtte til Namibia og Sydafrika var ved at udløbe, havde IBIS ikke midler til selv at fortsætte programmet, men måtte udfase.

Det var til stor ærgrelse for IBIS, de ansatte og partnerne, så i fællesskab gik man i gang med at søge alternativ finansiering til at fortsætte arbejdet.

Bevæbnede med resultaterne fra pilotprojekterne lykkedes det at rejse tilstrækkelig generel og projektbaseret støtte til at videreføre arbejdet i Namibia.

Sidst i 2008 opstod der en lokal ngo, Positive Vibes, og overbevist om organisationens levedygtighed, testamenterede IBIS aktiverne fra hiv- og aids-programmet til dem. Her godt to år efter er cirka 5.000 mennesker, der lever med og er påvirkede af hiv i Namibia, involveret i Positive

Vibes' aktiviteter, og indirekte vil man nå ud til mange flere via opsøgende aktiviteter som "positiv tale"-events, videofremvisninger og medier produceret af mennesker, der lever med hiv.

Den nye organisation er finansieret af flere kilder, blandt andet Namibias Global Fund-program, som er støttet af regeringen, HIVOS og EU.

I mellemtiden er ligesindede organisationer i andre afrikanske lande blevet interesserede i at anvende inside-out-tilgangen, så Positive Vibes arbejde i dag udbredes til blandt andet Mozambique, Sydafrika, Kenya og Zambia.

Lege og fællesskab er vigtige ting, når børn skal lære at tackle et liv som hiv-smittede.

INSIDE-OUT-TILGANGEN

Positive Vibes anvender en række kommunikationsmetoder, der er inspireret af Paulo Freires tænkning og kaldes inside-out-tilgangen. Målet er at hjælpe de smittede og deres omgivelser til at acceptere sygdommen og lære at leve med den.

Personliggørelse

Gør sygdommen konkret i vores private liv, så den ikke længere bare er noget abstrakt, der vedrører "andre".

Dialog og "conscientisation" (Freires begreb for "kritisk bevidsthed") Gør os i stand til at genopbygge vores selvtillid, ved at vi deler vores oplevelser og overlevelsesstrategier.

Stemme og handling

Gør det muligt for os at dele vores viden og erfaringer med flere mennesker gennem oplysning og politiske aktiviteter.

Personlig og social forandring

Nu er vi bedre i stand til at tackle hiv i vores liv. Samtidig starter vores oplysning og politiske aktiviteter en ny cirkel af personlig og social forandring blandt de mennesker, vi når ud til.

Selvhjælpsgrupperne modtager supplerende uddannelse, som fremmer en demokratisk gruppekultur og giver medlemmerne de praktiske kompetencer, som de har brug for, for at kunne fortsætte og videreudvikle deres aktiviteter. Læs mere på www.positivevibes.org

Hundredvis af børn mødte op til aktionsdagen og lagde deres brikker i det store puslespil, som endte med at fylde 229 kvadratmeter og indeholde mere end 4500 brikker.

IBIS har for få brikker at flytte med

DER MANGLEDE BRIKKER FRA BØRNESOLDATERNE I CONGO, FRA BARNEBRUDENE I INDIEN OG FRA DE ANDRE 69 MILLIONER BØRN VERDEN OVER, SOM IKKE GÅR I SKOLE. DET GAV BRUNE HULLER I DET PUSLESPIL, SOM DANSKE FOLKESKOLEELEVER FORLEDEN LAGDE FORAN CHRISTIANSBORG FOR AT MINDE POLITIKERNE OM, AT DE HAR LOVET SKOLEGANG TIL ALLE VERDENS BØRN INDEN 2015.

  Malene Aadal Bo

Verden har lovet alle børn, at de kan komme i skole senest i år 2015. Men med det tempo, den fattige verdens uddannelsessystemer udbygges nu, går der ikke tre, men hundrede år, før det mål er nået. Og noget tyder endda på, at verdens samlede støtte til uddannelse falder i disse år. Det bør vi kunne gøre bedre.

DANSKE BØRN I FRONT

Det mener i hvert tilfælde de hundredvis af danske folkeskoleelever, der forleden var mødt op på Thorvaldsens Plads i København for at minde de danske politikere om, hvad

de har lovet. Børn fra hele Danmark, der har været en del af årets Hele Verden i Skole-kampagne, havde på forhånd hver lavet en puslespilsbrik med en tegning eller lille historie om, hvad de har lært i skolen. Mens politikerne kunne se med fra vinduerne på Christiansborg, blev brikkerne samlet til et kæmpe puslespil, der bærer vidnesbyrd om de mange børn, der er så heldige at komme i skole. Men der var også store huller i puslespillet.

”De manglende brikker symboliserer brikkerne fra de børn i verden, som ikke kommer i skole, selv om det er

en menneskeret og noget, som vil gøre verden bedre for os alle. I år er det 69 millioner børn,” siger Helle Gudmandsen.

Hun leder Hele Verden i Skole, der er den danske del af en international kampagne, som har deltagelse af 8 millioner børn fra 120 lande i verden.

DET ER GRUNDLAG FOR ALT

Kampagnen Global Campaign for Education har eksisteret, siden løftet om skolegang for alle blev vedtaget på et FN-topmøde i 2000. Siden har kampagnen og de ngo'er, der er en

HVORFOR ER UDDANNELSE SÅ VIGTIG?

Fattigdomsbekæmpelse – med en uddannelse kan folk nemmere få job eller skabe egen forretning.

Vækst – en uddannet befolkning kan tiltrække investeringer og selv skabe vækst.

Demokrati – når man kan læse og skrive, kan man også følge med og forstå, hvad der foregår i samfundet omkring en. Og man kender sine rettigheder og kan blande sig og bidrage.

Fred – det er lettere at rekruttere folk til militser og mobilisere til vold, hvis folk ikke har fremtidshåb, og uden uddannelse er det ganske enkelt lettere at manipulere med mennesker.

Sundhed – kan man læse og skrive, kan man læse sundhedsbudskaber og information om medicin, man kan forstå beskeden fra lægen, og undersøgelser viser, at man passer bedre på sig selv.

Ligestilling – øger man uddannelsesniveauet, øger man også ligestillingen og reducerer omfanget af hustruvold og antallet af piger, der bliver giftet bort i en meget ung alder.

del af den, brugt mange kræfter på at rejse den nødvendige kapital for at bygge skoler, uddanne lærere, oplyse om vigtigheden af uddannelse og gøre det muligt for fattige og marginaliserede børn at komme i skole. ”Man kan ikke forvente, at et uroligt land som Congo eller katastroferamte Haiti selv kan opbygge gratis kvalitetsuddannelse til alle børn. Og vi kan ikke bare se til eller være ligeglade med, at disse børn ikke kommer i skole,” understreger Helle Gudmandsen.

For det første, fordi vi har været med til at vedtage, at skolegang er en menneskeret. For det andet, fordi uddannelse er afgørende for at gøre verden til et bedre sted for os alle, mener Helle Gudmandsen.

Hun bakkes op af Eva Iversen, koordinator for Uddannelsesnetværket – et netværk af 33 ngo'er og organisationer, der arbejder med uddannelse i udviklingslande.

”Skolegang er forudsætning for en række af de andre ting, vi gerne vil have mere af. Sundhed, vækst, velstand, fred, demokrati osv.,” siger Eva Iversen.

VERDEN SVIGTER

Og det er verdens ledere sådan set rimelig enige om. Alligevel er det globale bidrag til uddannelse for lavt og ser ud til at falde, lyder det fra

Global Monitoring Report, der på mandat fra Verdensbanken holder øje med, hvordan det går med at implementere 2015-målene.

BLIVER SVÆRT AT GØRE IGEN

Den danske regering afviser, at den er i færd med at skære i uddannelsesstøtten, men den har netop lukket en række uddannelsesprogrammer og, ifølge Uddannelsesnetværkets beregninger, kun delvist kompenseret ved at øge støtten til den internationale fond ”Fast Track Initiative”, hvis formål er at rejse penge til at få alle børn i skole.

”Det samlede beløb til uddannelse vil fremover være lavere. Desuden var FTI aldrig tænkt som en erstatning for landenes egne uddannelsesprogrammer,” siger Eva Iversen. FTI laver ikke selv uddannelsesprogrammer, så hvis alle lande gør som Danmark, vil der på et tidspunkt være penge, men ingen med erfaring og ekspertise til at udføre arbejdet dygtigt.

”Der er ikke meget, der tyder på, at alle børn er i skole i 2015. Og jeg er bange for, at det bliver svært at få politikerne til at gentage løftet, når Dakar-erklæringen løber ud om få år. Derfor stod vi på Christiansborg i fredags,” siger Helle Gudmandsen.

HELE VERDEN I SKOLE

Hele Verden i Skole er den danske del af den internationale kampagne Global Campaign for Education (GCE).

Hvert år deltager mere end 8 millioner børn i 120 lande – 150.000 i Danmark alene. Kampagnens mål er at holde de forskellige regeringer op på deres løfter fra Dakarerklæringen, der blev vedtaget i 2000 og blandt andet indeholdt et mål om, at alle børn skulle sikres gratis grundskoleuddannelse i 2015.

Da Hele Verden i Skole blev skudt af for første gang i 2003, var der 115 millioner børn i verden, der ikke gik i skole.

I dag er tallet 69 millioner, men nu ser det ikke rigtig ud til at gå fremad længere, og vi er stadig langt fra målet.

Se mere på www.ibis.dk/verdeniskole

Det er et ømt syn, når Martin Brehm og de andre IBIS-frivillige indtager byen i sværd og lange underbukser.

Hurra for politik og farverig formidling

DU KAN GODT SKYDE EN GRØN PIL EFTER ALT, DER ER TRADITIONELT OG FARVELØST. I HVERT FALD HVIS DET STÅR TIL FRIVILLIGKORPSET I IBIS. MØD MARTIN BREHM, SOM ER FRIVILLIG I IBIS OG GERNE TRÆKKER I TRIKOT I DEN GODE SAGS TJENESTE.

 Sarai Løkkegaard Yeray Lopez Portillo

Du er blevet set i byen i grønne gamacher?

Ja, ikke bare én gang, men to. Vi var et helt frivilligkorps fra IBIS, der var klædt ud som Robin Hood og cyklede rundt i København for at gøre opmærksom på forslaget om at beskatte finansielle transaktioner på en kreativ og alternativ måde. Så vi lavede en stak grønne papirmasker og hatte og klædte nogle af byens statuer ud med dem. Budskabet var, at hvis en stenstøtte kan bakke op om det her, så kan du også.

Er det sådan det er at være frivillig?

Vores mål er at gøre opmærksom på disse centrale udviklingsdagsordner – og helst i kreativ visuel stil. Vi vil spille ind på de EU-beslutninger, der kan ændre de internationale finansielle forhold til det bedre for udviklingslandene. Det er ikke kun gak og gøgl i gaderne. Alle de bagvedliggende politiske forslag og beslutninger er også vildt spændende. Det er denne interesse koblet

med den farverige formidlingsdel, vi mødes om i frivilligruppen.

Hvad får du ud af det?

Jeg er først og fremmest med, fordi det er fagligt spændende. Hvis du gerne vil arbejde med politik, kampagner og udviklingspolitik i fremtiden, så er det lige stedet. Vi har et stort, rundt bord, hvor alle kan komme med idéer. Vi taler om, hvordan vi gerne vil have, at verden skal se ud, men også om, hvordan vi så kan skubbe udviklingen i den rigtige retning. Det er en superstor udfordring.

Hvad er det fedeste, du har lavet?

Det var på Roskilde Festival sidste år, hvor vi lavede hvadsomhelst.tv. Vi ville sætte fokus på de 69 millioner børn i verden, der ikke går i skole. I stedet for at indsamle penge, indsamlede vi indsats. Vi lavede videoklip med folk, der danser bjørnedans, giver et fælleskram, maler sig selv og deres lejr blå, og alt muligt andet.

Det var vildt sjovt at gå rundt med et kamera og se folk gøre sjove ting for en god sag.

MARTIN BREHM:

- Beskriver sig selv som drillepind og dansemus
- Er 29 år og studerer statskundskab på KU
- Har været frivillig i IBIS siden 2009
- Taler swahili og har arbejdet frivilligt både i Tanzania og Indien
- Er guitarist, rytmisk pianist, komponist og sangskriver
- Keder sig nemt, men keder sig aldrig

FØLG AKTIVITETERNE PÅ IBIS.DK. LÆS MERE PÅ WWW.IBIS.DK ELLER KONTAKT IBIS' FRIVILLIGE I KØBENHAVN: CHRISTIAN DAMHOLT: CDA@IBIS.DK OG SIGRID LAUENBERG DAHL: SLD@IBIS.DK - ÅRHUS: LARS BØDKER MADSEN: LBM@IBIS.DK OG ANNE LUND PETERSEN: ALP@IBIS.DK AALBORG: RASMUS LUND: AALBORG@IBIS.DK

ANMELDELSER

DEN AFRIKANSKE JOMFRU

Det begynder med et drab. På en kvinde, der har tilladt sig at tale højt om det, der sker. Det med småpigerne og pengene, truslerne og de grovkornede hvide mænd. Alt det, som fulgte med, da det danske olieselskab, Dana Oil, rykkede ind i et afsidesliggende område i det nordlige Kenya. I Danmark på virksomhedens kontor for social ansvarlighed sidder Caroline Kayser. Iført perfekt hår og figursyet skjorte skriver hun om alt det gode, virksomheden gør i verden, mens hun forsøger at leve med skammen over alligevel ikke at være en succes. Lige indtil hun bliver bedt om at rejse til Kenya og stoppe kritikken af Dana Oil, som truer med at nå de danske medier.

”Den afrikanske jomfru” er en solid spændingshistorie, men det, der særligt gør den værd at læse, er den indbyggede fortælling om Kenya, om fattigdom og stolthed, et ødelagt pigeliv og det helt store spil om magt og penge.

*Den afrikanske jomfru af Helle Vincentz
415 sider, 199,95 kr. Rosinante*

KHAIRA ARBY

Khaira Arby synger ørkenfolkets historie. Hendes musik fortæller om kærlighed og slægtsbånd, om livet i Malis barske ørkenområder og om længslen efter fred. Og de fremmedartede toner fascinerer og fanger tilhører over hele verden.

Ørkenens nattergal kaldes den maliske sangerinde også, og der venter en særlig musikalsk oplevelse, når hun gæster København 19. juni. Hun har sunget, siden hun var 11 år gammel, og blev tilbage i 1983 skilt fra sin mand og gik imod sin fars ønske for at få lov at fortsætte med at optræde og lave musik.

Det har hun gjort lige siden, og i dag har den 52-årige sangerinde trofaste fans over hele verden, ikke mindst i Vestafrika og Frankrig. Se en video med Khaira Arby på www.youtube.com/watch?v=1UDecjaj4ek

*Khaira Arby, spillestedet Global
Nørre Alle 7, København
90 kr. og købes via www.globalchp.dk*

RÆSON

Fra 1965 til 1995 gik Danmark fra at være nummer sjok i udviklingsbistand til at være verdensmester. Skiftende regeringer opretholdt en særlig – og særlig stor – bistand. Det vendte i 2001.

I det nye nummer af det politiske magasin Ræson stiller historiker Peter Yding Brunbech spørgsmålet: ”Hvad vil Danmark med verden?”

Artiklen er en rejse gennem dansk udviklingspolitik fra anden verdenskrig og frem til i dag og spændende læsning for enhver, der gerne vil forstå, hvor vi kommer fra og ikke mindst, hvor det danske engagement i verden er på vej hen.

Ræson er et uafhængigt magasin om dansk og international politik. Det blev grundlagt på internettet i 2001 af Clement Kjersgaard og er kommet i en trykt version siden 2007.

*Ræson, Politisk magasin
Særlig pris for medlemmer af IBIS,
200 kr. om året
Se mere på www.raeson.dk*

DET SKER I JUNI

9. juni Robin Hood holder debatmøde

Robin Hood Kampagnen med IBIS i spidsen holder debatmøde om kapitalflugt og skatteunddragelse. Det sker i samarbejde med oplysningsforbundet DEO og foregår i København. Tid, sted og nærmere program følger på ibis.dk/arrangementer og facebook.com/robinhoodskat

12. juni Verdens dag mod børnearbejde

IBIS står i spidsen for den danske del af en global kampagne mod børnearbejde, der lanceres pinsesøndag. Samme dag lanceres sitet www.stopbørnearbejde.dk

20. juni KBH – Aktivmøde

Alle er velkomne til det månedlige aktivmøde, hvor de frivillige vender nye ideer og planlægger sommerens aktiviteter. Skriv til sid@ibis.dk

24. juni Fest for frivillige i Aarhus

Det første halvår af 2011 skal fejres med alle de skønne frivillige. Derfor diskner vi op med årets sommerfest. Det kommer til at foregå i U-Huset og vil være med spisning. Tilmeld dig på facebook.com/event.php?eid=169640059756982

Se mere på ibis.dk/frivillige/arrangementer

Tak!

”Tusindvis af engagerede danskere støttede i 2010 op om kampen for uddannelse og udvikling til verdens dårligst stillede børn og voksne. I alt modtog IBIS bidrag og gaver for 14 millioner kroner.

De mange penge har allerede gjort en forskel. De er brugt på at skabe gode skoler til børn i Latinamerika og Afrika og til at hjælpe undertrykte befolkningsgrupper i deres kamp for rettigheder og en vej ud af fattigdommen. En stor tak for det.”

MED VENLIG HILSEN
VAGN BERTHELSEN, GENERALSEKRETÆR
